

VÕILEIB SUSSIS EHK MIS TEEB PÜHADEST PÜHAD

Jõulud on püha, mis sisaldab palju erinevatest aegadest pärit tavasid ning haarab inimesi olenemata ametist, positsioonist ja usutunnistusest. Aga mis teeb pühadest pühad? Kas kallid kingid või miski muu?

AUTOR: EVA KLAAS
EVA.KLAAS@AJALEHT.EE

MUSTVEE linnaraamatukogu juhataja ja kultuurikeskuse juhataja kohusetäitja Laidi Zalekešina peres on kõige tähtsam pühadepäev hoopis 23. detsember ehk jõulureede.

„24. detsember on minu jaoks kiire tööpäev,” selgitab ta. Nimelt kehasub naine jõululaupäeval jõuluvanaks või täpsemalt õeldes jõlumemmeks. Jõulumemm käib perest perre meelsasti. „Lapsed ju ootavad, nad on tihtilugu juba akna peal ja vaatavad, kas jõuluvana tuleb. Päris pisikesed ei tee vahetki, et neile tulnud jõuluvana on tegelikult naine.”

Ta ei tee seda raha pärast, vaid teda võlub siiras rõõm, millega lapsed memme vastu võtavad. „Ei saa öelda, et nad paki saamisest ei hooliks, kuid tundub, et elusa jõuluvanaga kohtumine on tähtsam,” jutustab ta.

Zalekešina meenutab, kuidas mullu üks pereema jõuluvanale paki kaasa andis. „Komps oli soe. Tulin koju ja leidsin sealt kaks suurt värskelt küpsetatud leiba. See oli nii armas, pisarad tulid silma,” meenutab ta.

Kuigi tema kaksikutest poeg ja tütar on juba 24aastased, külastab nende kodu jõulureedel, kui kohal on lapsed, vanemad ja

vanavanemad, alati ka jõuluvana. Tehakse väikesed loosipakid umbes 20 euro väärtuses ning igaüks saab ühe paki.

Zalekešina sõnul kuulub pere jõulude juurde muutumatu vähemalt kolm asja: ta teeb alati ise verivorsti, külas käib jõuluvana ning kaminaruumis, kus koos istutakse, kõrgub laeni jõulukuusk. „Ma tegelikult armastan väga loodust, kuid jõulukuusk lihtsalt peab olema. Tõsi, meil on toas ka teine, tehiskuusk, mitut ei raatsi siiski metsast raiuda,” jutustab ta.

Zalekešina räägib, et ise metsas kuuse järel käimine on tähtis rituaal. Kuna ta satub metsa sageli, vaatab ta aegsasti otsiva pilguga, kas mõni puu jõukuuseks passib.

Sussi sees vorstivõileib

Tallinnas elav nelja lapse ema Regina Lilleorg jutustab, et tema päris esimesed jõulumälestused jäävad nõukogude aega, kui jõule väiksel ja vaikselt peeti. „Ema küpsetas jõuluõhtul saia, mõni päts tehti kindlasti põrsakujuline, saba taga ja kärss ees,” meenutab ta. Saiateo ajal kuulati Soome raadiojaamast „Püha ööd”.

Lilleorg hakkas uuesti jõulude pidamist õppima koos taasiseseisvumise eel sündinud lastega. Päkapiikus oli tema jaoks uus asi. Kaks tema lastest on juba täiskasvanud ning ise väikeste laste vanemad, tema nooremad järeltulijad on 16 ja 11 aastat vanad.

„Hommikune varasem tõusmine ja päkapikutamine oli põnev,” tõdeb ta. Kui lapsed juba suuremaks said, hakkasid päkapikud külastama ka ema. Kord oli sussi sisse toodud kenasti poolitatud šokolaadikomm, kord lausa vorstivõileib.

„Päkapiikukraami tuli varakult varuma hakata, kui aga raha nappis, tuli ise midagi

” **Hoopis olulisem on lihtsalt loodust nautida, mõtiskleda, jälgida, mis metsas toimub. See on hoopis teistmoodi kui jahiajal ja püssiga metsas käimine.**

välja nuputada, sest päris iga päev sussi õunu panna ei tahtnud,” jutustab ta. Ta on ise pisikesi mänguasju meisterdanud või öösel magusaid piparkoogivormidega väljalõigatud küpsiseid küpsetanud, et oleks, mida hommikul sussi pista.

„Nüüd hiljem meenutavad lapsed, et nende erilised lemmikud olid minu isetehtud kukekujulised karamellkommid, sellised, mida vahel laatadel müüakse. Tegin ka ruudukujulisi suhkrust karamellkomme,” lisab naine.

Nooremate laste päkapikkudega on vähem peamurdmist olnud, praegu on jõuluteemalisi sussišokolaade ja muid üllatusi igalt poolt võtta. Aga vahel üllatab päkapikk neid siiski ka ise valmistatud maiustustega.

FOTO: ARVET MÄGI/VIRUMAA TEATAJA

PEETER HUSSAR

FOTO: ERAKOGU

LAIIDI ZALEKEŠINA

Pere püüab jõuludeks jõuda vanaema juurde maale, aga kui jäädakse linna, minnakse jõuluträmmi- või trolliga sõitma. „Uhkelt ehitud sõiduk, mille roolis jõuluvana ja teine jõuluvana pakub salongis reisijatele komme, on elamus omaette,” räägib ta. Lastega külastatakse jõulude aegu alati piparkooginäitust „Piparkoogimaania”, see on imepärane võimalus näha, mida kõike on hea fantaasiaga võimalik piparkoogitaigast välja võluda.

Igal aastal tehakse koos perega ka ise piparkooke ja kaunistatakse neid. „Jõulukinke tehes kombineerime isetehtud kingitused ostetud asjadega. Ikka nii, et igaüks saab mõne kauaigatsetud asja koos vahva lisaüllatusega,” kirjeldab Lilleorg.

Lapsed suured, hinges segadus

Lääne-Virumaal Sagadis elav loodusmees Peeter Hussar oma lapsepõlvest jõulude tähistamist ei mäleta. „Niipalju oli, et kui enne aastavahetust maal olime, umbes jõulupühade

